

Krúdy Gyula új könyve

Távoli furulyák zokogása. A nádasban sír a sás, busa bugák súgnak össze bús őszi bűgással. Messzi jegenyék ágát-levelét arannyal remegi be a holdsugár. Pusztai naplementébe ciripel bele a tücsökhad. A barázdában pacsirták miriádja énekel. Pásztor dalol halk szomorú nótát, közbe-közbe a nyáj kolompja szól. Valahol a kocsmából csak néha való, ritka bőfögéssel nagybögő hallik.

Krúdy Gyula írásának ezek a hangok a rokonai és ezek a képek.

De vannak művészrokonai is Krúdy Gyulának. Talán nem is írók. Píktorok, zenészek. A gáláns Watteau. A kerubini Mozart. És mégis talán egy író is, az északi álmodó: Jacobsen.

Ezek a... nem rokonai ezek Krúdy Gyulának. Dickens sem. Mikszáth sem.

Ő egyetlen és páratlan és tökéletlen senki rokona. Figurák kitalálója, világ elmondója, szavak rajongója, melyek mindegyikén rajta van a Krúdy-jegy, s amelyekből a Krúdy-orkeszter külön hangszerelése pajzánkodik és szomorkodik elé.

Szótt-e mesét, olyan mesét, aminek van eleje, közepe, vége? Sok minden könyvének van-e valami nagy centrális mondanivalóban lerakott alapja?

Egyszerűen felelek rá: nemmel.

Nem is mondom, hogy a Krúdy nagy regényeinek rajongó olvasója vagyok. De a Krúdy-újságcikket iszom, a Krúdy-novellát eszem.

A bécsi Pegazus kiadás *Kis magyar könyvek* című kecses sorozatában most jelent meg Krúdy legújabb hosszú novellája: *Őszi versenyek* címen.

Krúdy a javából!

Ki meri számon kérni Krúdy Gyulától, hogy a hervadó zsidó szépség miért közli éppen a züllött zsokéval, hogy micsoda szerelmi kalandjai voltak az íróval meg a katonatiszttel meg a pappal.

Krúdy Gyula nem motivál, ő a mondanivalóját elmondja. Elfújja. Árkon-bokron keresztül elbeszéli. Követni kell. Ő nem hitehető, ő bűvölő.

A szép zsidó asszony magához hívatja a züllött zsokét. Étellel, itallal, szerelemmel jól látja. Este jönnek a poéta, a katona meg a pap. Elagyabugyálják a szegény züllött zsokét.

Így jár, aki... , senki se jár így. Ez a mese önmagát meséli. Nincs morálja. Nincs tanulsága. Csak zamatja van.

Szentivánéji álom, melyet a budapesti kávéházak őslakója, a szelíd, szomorú szemű poéta álmodott végig. Néha pajzán álom. Néha pikáns álom. A szép zsidó asszony a bokor alján fellibbenti szoknyáját, le is guggol, vélnéd az alsó ruháját igazítja... de nem. Ilyeneket álmodik ez az álmodó! A tizen-nyolcadik századbeli rézkarcoló tűje nem kecsesebb, mint Krúdy tolla. Faun, aki nimfa szárnyával repül!

1922